

A 70 ÉVES IZRAEL MAGYAR SZEMMEL

V E S Z P R É M Y L Á S Z L Ó B E R N Á T

Idén július 18–20-a között került sor Orbán Viktor magyar miniszterelnök első hivatalos izraeli látogatására, amely kétségkívül mérföldkővet jelent a magyar–izraeli, illetve a V4–izraeli viszonyban. Korábban Benjámín Netanjáhu budapesti látogatása adott okot a nemzeti vonalat követő, Likud vezette izraeli kormány és a patrióta közép- és kelet-európai államok közötti együttműködés egyre ígéretesebb kilátásaira. Hazánk és az idén kerekén hetvenéves Izrael szövetsége új fejezetet jelent a magyar jobboldal külpolitikai irányvonalában, és mint ilyen, kellő figyelmet is kap belföldön és külföldön egyaránt. Tévesek azok a prekonceptiók, amelyek szerint a magyar–izraeli közeledés magyar részről egy marginális ország maga-fitogtatása lenne. A két ország vezetőségét számos ponton összeköti a nemzeti szuverenitás melletti kiállás, illetve az iszlám radikalizmus, az illegális migráció és terror elleni küzdelem.

SORSKÖZÖSSÉG

Orbán Viktor izraeli látogatására hosszú ideig nem került, de az egykori szellemi és politikai mozgásokra visszatekintve talán nem is kerülhetett sor. A migrációs válságot megelőzően ugyanis a hazai közélet olyan ügyekkel volt elfoglalva – devizahitelek, közbiztonság, nemzetpolitika ügyek –, amelyek ugyan hasonlóan életbevágóak voltak, ám nem követelték meg a magyar–izraeli vagy az európai–izraeli kapcsolatok újragondolását. A magyar jobboldal egy olyan, a rendszerváltás óta kialakult felosztásba illeszkedett bele, amelyben az Izraellel való jó viszony ápolása a baloldali és liberális oldal exkluzív ügye volt. Mindez persze kuriózumnak számított Európában, hiszen nemzetközi szinten a baloldal támogatja a muszlim, arab kisebbség ügyét Izraelben, és a konzervatív oldal támogatja a vallásos-konzervatív zsidó államot. Magyarországon azonban soha még nem volt téma a bevándorlás kérdése, s az ürbe pedig be is nyomult a szélsőjobb, az „arab–magyar barátság” mára megdőböntő teorema-ját hirdetve.

A migrációs válság azonban sok mindent átrendezett a magyar nemzet európai szerepéről szóló gondolkodásban. A magyar kormány gyorsan az újító Európa-víziók élvonalába került hátkerítés-ötletével, és ugyan akkor még a *Magyar Narancs* kefebajszos képpel ábrázolta Orbán Viktort, mára már Angela Merkel német kancellár is a magyar modell sikerét ismeri el. Európa lakosai megdőb-benve figyelhették a televízióan a 444.hu (és nyugati megfelelői) narratívájának szertefoszlását: amint ugyanis kiderült, egyáltalán nem „az a baj, hogy továbbmennek”, hanem az a baj, hogy migránsnak álcázott terroristák is részt vettek abban a párizsi tömegmészárlásban, amely először mutatta meg minden kétséget kizárólag kontinensünknek, hogy kivel is állunk harcban. Magyarországon

**a migrációs válság sok
mindent átrendezett a magyar
nemzet európai szerepéről
szóló gondolkodásban**

Honvédők – IDF-katonák egy dél-izraeli felderítőgyakorlaton, 2013
(Gadi Yampel felvétele, Israel Defence Force)

lakosai is láthatták, hogy az a sors, amelyre eddig az izraeliek külön problémájaként tekintett a legtöbb európai, ránk is könnyedén várhat: mindennapos késelek, gázolások, támadások, robbantások követik az iszlám terjeszkedés útját.¹

Ezen sorsközösség felismerése mellett megerősödött a Brüsszel felől érkező nyomás is hazánkra és más régióbéli országokra, amelyek nem akartak meghajolni az EU kényszerletelepítést eröltető tervei előtt. Hasonlóan nemet mondott Magyarország Soros György és „civiljei”, illetve az ENSZ által felszólított ötletekre is. Ebben szintúgy egy olyan útra talált hazánk, amelyet Izrael már régóta jár. Ugyanis az EU, az ENSZ, az NGO-k hálózata és természetesen maga Soros György is régóta Izrael nemzetállami létét jelölte meg a közel-keleti feszültség lényegében egyedüli okaként, teljességgel szemet hunyva azon tény felett, hogy arab terrorizmus már a '67-es háború, sőt Izrael létrejötte előtt is létezett. (Éppen 80 éves évfordulójához közeledik például a tibériási zsidóellenes muszlim pogrom.) Olyan új nemzetközi szereplők pedig, mint Donald Trump, akik egyszerre tekintenek szövetségesként Izraelre és a V4-ekre (lásd az amerikai elnök varsói beszédét), tovább segítették a külpolitikai érdekek egymásra találását.

Itt tehát nem csupán a pragmatikus érdekek (azonos ellenségek, azonos szövetségeselek) találkozásáról van szó, hanem a közös sors, a közös nemzeti és konzervatív elvek látásáról és vallásáról is. Orbán Viktor okkal mondta el jeruzsálemi sajtótájékoztatóján Benjámin Netanjáhu oldalán állva, hogy azonosan látják a 21. század megannyi kulcskérdését és megtalálják a hangot, mert *mindketten patrióták*. Netanjáhu, akárcsak Orbán, kiváló történelmi látókészéssel rendelkezik, és meggyőződéses konzervatív vezető. Gyökereit tekintve

¹ 2015 novembere és 2017 vége között 18 európai városban (köztük: Brüsszel, Hamburg, London, Manchester, Nizza, Párizs, Szentpétervár, Turku) 443-an haltak és 1852-en sebesültek meg iszlamista terrorcselekmény következtében. (A Szerk.)

katonaviselt férfi, aki testvérét az iszlám terrorizmus elleni harcban veszítette el, s akinek apja a neves konzervatív zsidó politikus és gondolkodó, Vlagyimir Ze'ev Zsobotyinszkij személyes titkára volt. Maga Zsobotyinszkij híres volt a magyar, ukrán vagy éppen lengyel nemzeti mozgalmak iránti tiszteletéről. Mint vélte: nem szabad, hogy a kelet- és közép-európai népek nacionalizmusaiban akkor még jelen lévő időszakos antiszemitizmus elriassza a patrióta zsidók és nem-zsidók együtt működését. A baloldali narratíva tehát, hogy Netanjáhu részéről a közeledés és a barátság pusztá orrbefogós reálpolitika, téved: az izraeli államférfíui gondolkodás régi és jól bevált tételéről van itt szó.

ÁLLAMÉPÍTÉS

Izrael állam függetlenségének idei kerek évfordulója ráadásul további, hasznos történelmi konklúziók levonására inspirálhatja az értő szemmel figyelő magyar konzervatívokat. A zsidó állam nem egyszerűen ellenséges, hanem létének aktív felszámolására törekvő országok ölelésében maradt meg immár hetven éve. Vajúdásának éveiben nemcsak agresszív arab kisebbségével és a szomszédos államokkal, hanem a brit birodalommal is meg kellett birkóznia. Ezek mellett diaszpórájának nagy része vagy apatikusan elfordult a cionizmus ügyétől (a zsidó diaszpóra Izrael-pártivá válását lényegében a '67-es háború utánra datálják), vagy pedig a holokauszt martalékvá vált. Izrael létrejött egy apró, ám tehetséges és ősi nemzet eltökéltségének, áldozathozatalának és az állami gondolat központi szerepének köszönhető. Ez nem jelenti azt, hogy a nacionalizmus vagy az állami szerepvállalás mérsékelésének kérdése ne lett volna jelen, ám a cionizmus és a zsidó állam szükségességének tételei az izraeli politika minden mérvadó szárnyát átítatják.

A zsidó állam tehát egy nacionalista entitás, amely mégis sikeresen képviseli ügyét a nemzetközi porondon. (Voltaképpen kiemelkedően sikeresen: nemzetközi külpolitikai folyóiratok Izraelt a világ nyolc nagyhatalma között tartják számon.) Sikereinek okát számos történész, elemző és kutatás vizsgálta már. Sajnálatos tény, hogy a hazai jobboldalon gyakorta hessegetik el azzal a kérdést, hogy „az amerikai zsidók” támogatása tartja fent Izraelt. Noha az amerikai zsidóság felmérések szerint baloldali meggyőződése ellenére többségében támogatja Izraelt, ez a támogatás nem old meg minden kérdést, és az amerikai támogatás (zsidó és nem-zsidó részről) sem volt mindig stabil. Már utaltam rá, hogy a diaszpóra a hatnapos háború előtt nem támogatta egyöntetűen Izraelt. Amerika pedig híresen megtagadta Izrael támogatását az 1973-as jom kippuri háború (október 6–26.) elején, s máig csak találgatni lehet, miért küldött fegyverszállítmányokat a zsidó államnak 12-től fogva. Egyes szerzők az izraeli tömegpusztító fegyverek bevetésével való fenyegetőzést vélik felfedezni az amerikai döntés megváltoztatása mögött.

Bár Izrael máig nem ismeri el, hogy birtokolna ilyen fegyvereket, a fenti történet is mutatja a zsidó állam nem csupán nagyhatalmakra támaszkodó, hanem önmagát is megvédeni képes jellegét. Izrael sikerét nem egyszerűen külső tényezőkben, hanem saját elhatározottságában és a szükség idejében meglehetősen egységes tanúsító nemzeti irányultságában kell keresnünk. Az állam szerepe itt nem elhanyagolható: a politikai cionizmus alapvető tétele volt a *Zsidó állam* szükségessége, ahogyan az – a pesti születésű – Herzl Tivadar könyvének címében is szerepel. A Zsobotyinszkij-mozgalom számos politikai nyúlánya viselte a „Zsidó Állampárt” nevet, illetve annak valamilyen variánsát. David Ben-Gurion, Izrael alapító atyjának új életrajza – Tom Szegev izraeli történész tollából – pedig okkal viseli az *Állam, minden áron* címet. Erre a zsidó állam környezete, az örökkön forrongó Közel-Kelet okot is ad. Még a szabadpiac olyan híveinek is el kellett ismerniük az állam fontos és hasznos beavatkozó szerepét Izraelben, mint – a magyar származású szülőktől New Yorkban született

Izrael létrejött egy apró, ám tehetséges és ősi nemzet eltökéltségének, áldozathozatalának köszönhető

– Milton Friedman. Az állam léte iránt való elkötelezettség voltaképpen elképesztő mértékben mutatkozik meg a kutató előtt, amennyiben az egyes zsidók iratait, hagyatékait, az állam születésére való visszaemlékezéseit vizsgálja. A diaszpórából Izraelbe vándorló zsidók levelezéseiben is megmutatkozik a diaszpóra (*gálut*) levetésének igénye, a többségi izraeli kultúrához való mielőbbi asszimiláció keresése, az állam egészéhez való hozzájárulás akarása.

Ugyanez a mentalitás köszönt vissza az ország vezetőinek szavaiban is. Az állam szerepét nem vitatták az alapító szocialista cionisták, akik értelemszerűen az utóbbit preferálták az egyéni helyett. Azonban a jobboldali cionisták sem helyezték a szélsőséges egyéni szabadságot a közösség fölé. Jichák Sámír miniszterelnök előszeretettel idézte Ja'ir Stern izraeli nacionalista költő és mozgalmár *Névtelen katonák* című versét, kifejezendő, hogy ez az egyén önkéntes alávetését fémjelezi a nemzetnek.

VASFAL

A már idézett Zsabotyinszkij a következő szavaival foglalta össze a zsidó állam szükségességét az egyén életében: „A zsidó népnek a vas népévé kell válnia. Vassá, amelyből a nemzeti gépezet minden szükséges része készül. Kerék kell bele? Itt vagyok én. Szög, csavar, gerenda? Itt vagyok én. Rendőr, orvos, színész? Vízhordó? Itt vagyok én. Nincsen arcom, nincsenek érzelmeim, nincsen lelkem, de még saját nevem sincsen. Cion szolgája vagyok, készen mindenre, semmi által sem korlátozva, egyetlen céllal: építeni akarok!”

Izrael napjainkra egyre nagyobb nyugati és főleg a nyugati baloldal részéről érkező elszigetelődéssel néz szembe, miközben Kelet-Európa és Afrika számos országa példaként tekint rá. (A listáért érdemes megtekinteni az amerikai követség átköltöztetésén részt vevő nagykövetek és delegáltak neveit!) Izrael erre bizonyos, palesztinbarát körökben szitokszóként használt eszközökkel felel, amelyeknek bizonyos fokú felhasználása minden nacionalista politikát követő állam számára felhasználható. A kemény militarista elvek mentén felállított Izrael – melynek létét Zsabotyinszkij találó című esszéje szerint csakis egy *Vasfal* garantálhatja – nem szikár és makacs arcát mutatja a világ felé,

hanem egyes területeinek objektív valóságát nagyítja fel: a Tel-Avivban és néhány más nagyvárosban tényleg meglévő pluralizmust, szólásszabadságot, sokszínűséget és nyitottságot. A katonás zsidó állam Nyugaton mint a melegjogok, a női jogok, az arab lakosság gazdasági szabadsága és a Közel-Kelet egyetlen demokráciája jelenik meg.

Ezen önkép megfogalmazásának két kulcsszava a *haszbara* (azaz „közdiplomácia” vagy „nyilvános diplomácia”) és a *pinkwashing*, azaz a „rózsaszínre mosás”. Előbbi a hétköznapi Izrael-barát egyének – elsősorban közösségi médiában való – imázsjavításra való alkalmazását, a második szó pedig a fent leírt progresszív oldal felnagyítását jelenti. Izrael sikeres nacionalista állam – vasfal, rajta szivárványos zászlóval. A zsidó állam születésének hetvenedik évfordulóján érdemes elgondolkodnia minden magyar patriótának azon, mit is lehet tanulni egy ilyen apró és sok oldalról fenyegetett, ám kiemelkedően eredményes országtól.

»» Izrael sikeres nacionalista állam